

**КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА
Філософський факультет
Кафедра етики, естетики та культурології**

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Заст. декана
філософського факультету
Комаха Л.Г.

травень 2018 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ПРОФЕСІЙНА ТА КОРПОРАТИВНА ЕТИКА

для студентів

галузь знань	10 Природничі науки
спеціальність	102 хімія
освітній рівень	Магістр
освітня програма	Хімія
вид дисципліни	Обов'язкова

Форма навчання	денна
Навчальний рік	<u>2018/2019</u>
Семестр	III
Кількість кредитів ECTS	3
Мова викладання	українська
Форма заключного контролю	залік

Викладачі:

Рихліцька Оксана Дмитрівна, к.ф.н., доцент кафедри етики, естетики та культурології

Савченко Ірина Олександрівна, д.х.н., проф., завідувач кафедри хімії високомолекулярних сполук

Пролонговано: на 2019_/2020 н.р. _____ (_____) «__»__ 20__р.
(підпис, ПІБ, дата)

на 20__/20__ н.р. _____ (_____) «__»__ 20__р.
(підпис, ПІБ, дата)

КИЇВ – 2018

Розробники: *Рихліцька Оксана Дмитрівна, к.ф.н., доцент кафедри етики, естетики та культурології*

Савченко Ірина Олександрівна, д.х.н., проф., завідувач кафедри хімії високомолекулярних сполук

Затверджено

«_____»

20___ р.

Зав. кафедри етики, естетики та культурології

_____ (Панченко В.І.)

Протокол № _____ від «_____»

_____ 20___ р.

Схвалено науково - методичною комісією філософського факультету

Протокол від «_____» _____ 201__ року №__

Голова науково-методичної комісії _____ (Маслікова І.І.)

«_____» _____ 20___ року

Схвалено науково - методичною комісією хімічного факультету

Протокол від «_____» _____ 201__ року №__

Голова науково-методичної комісії _____ (Амірханов В.М.)

«_____» _____ 20___ року

ВСТУП

1. Мета дисципліни – забезпечення цілісного уявлення щодо розуміння проблем професійної та корпоративної етики в сфері вирішення соціальних та етичних проблем при розробці, втіленні та набутті етичних принципів та норм у професійної діяльності, а також оволодіння методами аналізу професійних кодексів

2. Вимоги до вибору навчальної дисципліни:

1. До початку вивчення цього курсу студенти мають **знати** основні етапи розвитку етичної думки; методи філософських досліджень, методи психології та основні етико-філософські поняття та категорії.

2. Вміти збирати та інтерпретувати інформацію щодо дилемних проблем професійної та корпоративної етики в професійній діяльності; застосовувати основну методологію імперативно-ціннісних аспектів професійної практики

3. володіти елементарними навичками наукового дослідження та інтегрованою інформацією наукового дослідження та управління інформацією; критичного ставлення та прогнозування стосовно специфічних політичних, економічних, культурно-професійних подій; використання іншомовних фахових інформативних джерел.

Анотація навчальної дисципліни: дисципліна «*Професійна та корпоративна етика*» належить до переліку дисциплін вибору ОК та викладається у I семестрі магістратури. Навчальна дисципліна послідовно розглядає особливості розвитку і становлення професійної та корпоративної етики та їх нагальність в сучасних професійних практиках. Визначається предмет, завдання, теоретичні основи, методології, основні напрямки професійної етики. З'ясовуються особливості вироблення та розвитку практичних вмінь та навичок прийняття рішень з етичної поведінки спеціалістів в дилемних ситуаціях професійної діяльності, а також ознайомлення з кодексами професійної етики. Розглядаються особливості оволодіння методами аналізу даних кодексів та їх удосконалення, напрацювання розуміння та переконання щодо слідування нормам професійної етики, як необхідної умови професійного розвитку.

Навчальна дисципліна спрямована на вивчення професійної етики хімії. Приділяється увага концепціям етико-хімічної спрямованості. Розглядаються концептуальні орієнтири етики хімії. Послідовно розглядаються актуальні проблеми різноманітних професійних сфер і безпосередньо пов'язаних з хімічною галуззю. Особлива увага зосереджується на таких питаннях, що залишаються відкритими для дискусій на нормативному рівні.

4. Завдання (навчальні цілі) – надати студентам цілісну систему знань про професійну та корпоративну етику в сучасній професійній діяльності. В результаті навчання студенти мають не лише продемонструвати масив теоретичних знань, але й засвоїти та використовувати ці знання у вирішенні

проблем та прийнятті у професійних ситуаціях рішень, що відповідають нормам професійної етики та кодексам корпоративної поведінки, а також впровадження корпоративної соціальної відповідальності в ділову практику. Надати студентам знання з питань професійної етики хімії та уміння їх використовувати у вирішенні конкретних аналітичних й дослідницьких завдань щодо моральних колізій в сучасних практиках.

5. Результати навчання:

В результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

Результат навчання (1. знати; 2. вміти; 3. комунікація 4. автономність та відповідальність)		Методи викладання навчання	Методи оцінювання	Відсоток у підсумковій оцінці з дисципліни
Код	Результат навчання			
	Знати:			
1.1	предмет, методи, теоретичні основи досліджень професійної та корпоративної етики	Лекція, самостійна робота	Письмова контрольна робота	1
1.2	принципи та основні норми професійної етики	Семінар, самостійна робота	Усна доповідь	2
1.3	основні види професійної етики та їх сучасне функціонування	Лекція, самостійна робота	Письмова контрольна робота	2
1.4	Професійна етика хімії. Хімія і суспільство. Концепції етико-хімічної спрямованості.	Лекція, самостійна робота	Письмова контрольна робота	2
1.5	Підстави хімічної етики - принцип відповідальності і принцип максимізації очікуваної корисності. Концептуальні орієнтири етики хімії.	Лекція, самостійна робота	Письмова контрольна робота	3
1.6	Особливості приватної етики і деонтології хіміка-експерта. Імідж хімії. Формування іміджу хімії і хіміка.	Семінар, самостійна робота	Усна доповідь	2
	Вміти:			
2.1	демонструвати знання спеціалізованої літератури та етико-філософських	Семінари, самостійна робота	Усні доповіді, презентація	1

	досліджень		самостійного дослідження, текст рекомендацій	
2.2	пояснювати специфіку основних проблем професійної етики і шляхи подолання розриву між загальними моральними принципами та вимогами корпоративної етики в галузі хімії	Семінар, Самостійна робота	Усні доповіді, пояснення до конспекту першоджерел презентація самостійного дослідження, текст рекомендацій	1
2.3	здійснювати дослідження методів та механізмів розв'язання основних моральних дилем сучасних практик	Семінар, Самостійна робота	презентація самостійного дослідження, текст рекомендацій, письмова контрольна робота	2
2.4	Знаходити у першоджерелах інформацію про етичні дилеми, які постають на даний момент часу та вміти аналізувати шляхи подолання цієї проблеми	Семінар, Самостійна робота	Усні доповіді, дискусії, презентація самостійного дослідження, текст рекомендацій	2
2.5	Використовувати інформаційно-комунікаційні технології для вирішення загальних професійних задач, які постають у хімії	Семінари, Самостійна робота	Усні доповіді, дискусії, текст рекомендацій	1
2.6	Здійснювати моніторинг та аналіз наукових джерел інформації та фахової літератури.	Самостійна робота	Текст рекомендацій	2

	комунікація:			
3.1	використовувати знання іноземних мов для аналізу інформаційних інтернет-ресурсів, читання новітньої літератури в підготовці самостійного дослідження	Семінари, самостійна робота	Усні доповіді, текст рекомендацій	1
3.2	презентувати результати проведених досліджень та самостійної роботи у вигляді доповідей, повідомлень, есе, презентацій;	Семінари, самостійна робота	Усні доповіді, дискусії, презентація самостійного дослідження, текст рекомендацій	2
3.3	вести дискусії стосовно питань ролі професійної та корпоративної етики в діловій сферах, а також впровадженні корпоративної соціальної відповідальності	Семінари	Дискусії	2
	автономність та відповідальність:			
4.1	самостійно шукати та критично опрацювати літературу із етико-філософських та спеціальних досліджень, вільно володіти методами обробки, аналізу та синтезу наукової інформації аналізувати та кваліфіковано виявляти та вирішувати моральні конфлікти в конкретних ситуаціях практичної діяльності	Самостійна робота	Усні доповіді, дискусії, презентація самостійного дослідження, текст рекомендацій	1
4.2	Приймати обґрунтовані рішення, нести відповідальність за власні судження та результати.	Семінари, самостійна робота	Усні доповіді, дискусії, презентація самостійного дослідження	1
4.3	Вміти самостійно фіксувати, інтерпретувати та відтворити	Семінари, самостійна	Усні доповіді,	2

результати пошуку	робота	дискусії, презентація самостійного дослідження	
-------------------	--------	---	--

6. Співвідношення результатів навчання дисципліни із програмними результатами навчання (необов'язково для вибіркових дисциплін)

ПРН \ РНД (код)	РНД (код)										
	1.1	1.2	1.3	1.4	1.5	2.3	3.1	3.2	4.1	4.2	
Знання та уміння											
1. Знати сталі наукові концепції та сучасні теорії етики хімії, а також фундаментальні основи суміжних наук	+			+							
2. Знати та розуміти основні факти, концепції, принципи і теорії, що стосуються області етики хімії, опанованої у ході магістерської програми.		+		+			+		+		
3. Застосовувати отримані знання і розуміння для вирішення якісних та кількісних задач незнайомої природи.	+	+		+				+		+	
4. Знати методологію та організації наукового дослідження.	+			+		+			+		
5. Знати іноземну мову на рівні B2.									+		
6. Вміти ясно і однозначно донести результати власного дослідження до фахової аудиторії та/або нефхівців.				+		+			+		
7. Знати методологію процесів навчання й виховання, а також передові методи формування навичок організації самостійної роботи.	+		+								

ПРН	РНД (код)										
	1.1	1.2	1.3	1.4	1.5	2.3	3.1	3.2	4.1	4.2	
1. Володіти навичками публічної мови та ведення дискусії з колегами та цільовою аудиторією.				+		+	+	+	+		
2. Працювати в міждисциплінарній команді, мати навички міжособистісної взаємодії з урахуванням етичних норм.	+					+			+		
3. Використовувати сучасні інформаційно-комунікаційні технології для спілкування, обміну та інтерпретації даних.	+	+	+	+		+	+	+	+		
Автономія та відповідальність											
1. Оцінювати ризики у професійній діяльності та здійснювати запобіжні дії.	+	+		+		+		+			
2. Брати на себе відповідальність за виконання експериментів.					+			+			
3. Діяти соціально та громадянсько свідомо на основі етичних міркувань.	+		+			+				+	
4. Уміти вчитись самостійно для безперервного професійного розвитку.	+				+			+			
5. Приймати обґрунтовані рішення, нести відповідальність за власні судження та результати.	+		+		+			+			

7. Структура курсу: у курсі передбачено 2 змістових частини. Заняття проводяться у вигляді лекцій, семінарів, з використанням інтерактивних методів навчання. Завершується дисципліна заліком.

Перша частина курсу присвячена розгляду історії становлення та розвитку професійної етики (предмет, завдання, основні напрямки та принципи), розвитку корпоративної етики, ролі корпоративних кодексів у сучасних професійних практиках та шляхам подолання розриву між загальними моральними принципами та вимогами корпоративної етики

Друга частина курсу присвячена розгляду історії становлення та розвитку професійної етики хімії, концепцій етико-хімічної спрямованості (Делірій, Шуммер, Бауер, Ласло, Копола), концептуальних орієнтирів етики хімії формуванню іміджу хімії і хіміка.

8. Схема формування оцінки:

Контроль знань здійснюється за системою ECTS, яка передбачає дворівневе оцінювання засвоєного матеріалу, зокрема **оцінювання теоретичної підготовки** – результати навчання (знання 1.1 – 1.6), що складає 40% від загальної оцінки та **оцінювання практичної підготовки** – результати навчання (**вміння** 2.1-2.6); (**комунікація** 3.1-3.3); (**автономність та відповідальність** 4.1-4.3), що складає 60% загальної оцінки.

Критерії оцінювання:

1. Усна відповідь:

5 балів – студент у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно та аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст поставленого завдання, використовуючи обов'язкову та додаткову літературу

4 бали - студент у достатньому обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно його викладає, але може не вистачати аргументації в поясненнях, в основному розкриває зміст поставленого завдання, використовує обов'язкову літературу. Допускаються несуттєві неточності

3 бали – в цілому володіє навчальним матеріалом, але не демонструє глибини знань, поверхнево його викладає - не спирається на необхідну навчальну літературу, Має у відповіді суттєві неточності

2. Доповнення / дискусія:

2 бали – доповнення змістовне та ґрунтовне

1 бал – доповнення містить інформацію, що суттєво не розширює дискусію

3. Самостійна робота, підсумкова письмова робота:

20-16 балів студент у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно та аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст поставленого завдання, правильно інтерпретує отримані результати, використовує обов'язкову та додаткову літературу, демонструє самостійність, достовірність, незаангажованість проведеного дослідження

/ письмової роботи

15-11 балів - студент у достатньому обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно його викладає, але може не вистачати аргументації в поясненнях, в основному розкриває зміст поставленого завдання, використовує обов'язкову літературу, демонструє самостійність та достовірність проведеного дослідження / письмової роботи. Допускаються несуттєві неточності

10-6 балів - в цілому володіє навчальним матеріалом, але не демонструє глибини знань, самостійності у вирішенні поставлених завдань, не спирається на необхідну навчальну літературу, робота містить суттєві неточності

5-0 балів - не в повному обсязі володіє матеріалом, фрагментарно та поверхово його викладає, недостатньо розкриває зміст поставлених питань. Має суттєві помилки в роботі. Демонструє не самостійність у виконанні завдань

Семестрову кількість балів формують бали, отримані студентом у процесі засвоєння матеріалу з усіх двох частин та виконання самостійних робіт

Оцінювання за формами контролю:

Види робіт		Семестрова кількість балів	
		Min – 48 бали	Max – 80 балів
Усна відповідь ¹	Теми 2, 3	«3» x 5 = 15	«5» x 5 = 25
Доповнення, участь в дискусіях	Теми 2, 3	«1» x 5 = 5	«2» x 5 = 10
Тестові завдання		«1» x 2 = 2	«2» x 4 = 8
Самостійна індивідуальна робота ²	Дослідження та аналіз професійних ситуацій в	«14» x 1 = 14	«20» x 1 = 20
	Самостійна індивідуальна робота	«12» x 1 = 12	«17» x 1 = 17
Підсумкова контрольна робота		«12» x 1 = 12	«20» x 1 = 20

¹ у разі відсутності студента на семінарському занятті, розглянуті на семінарі питання відпрацьовуються у письмовій формі. Загальна кількість балів за аудиторну роботу складає 30% від семестрової кількості балів

² Максимальна кількість балів за конспекти першоджерел в даній навчальній дисципліні не може бути більше, ніж 10% від семестрової кількості балів, тобто не більше, ніж 8 балів

³ Загальна кількість балів за самостійну індивідуальну роботу складає 50% від семестрової кількості балів, тобто мін. – 24 бали, максимум – 40 балів

Підсумкове оцінювання у формі заліку: підсумкова кількість балів з дисципліни (максимум 100 балів), яка визначається як сума (проста або зважена) балів за систематичну роботу впродовж семестру. Залік виставляється за результатами роботи студента впродовж усього семестру. Таким чином, підсумкова оцінка складається із суми семестрової кількості балів та підсумкової контрольної роботи

При простому розрахунку отримуємо:

	Семестрова кількість балів	ПКР (підсумкова контрольна робота) / залік	Підсумкова оцінка
<i>Мінімум</i>	48	12	60
Максимум	80	20	100

Шкала відповідності:

Відмінно / Excellent	90-100
Добре / Good	75-89
Задовільно / Satisfactory	60-74
Незадовільно	35-59
Незадовільно Fail	0-34
Зараховано / Passed	60-100
Не зараховано / Fail	0-59

**СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ЛЕКЦІЙ І СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ**

№ п/п	Назва лекції	Кількість годин		
		Лекції	Семінари	Самостій на робота
<i>Частина 1. Професійна та прикладна етика в структурі етичного знання</i>				
1	Тема 1. Професійна та прикладна етика в структурі етичного знання	2	4	6
2	Тема 2. Професіоналізм як моральна цінність.	2	4	8
3	Тема 3. Корпоративна культура та етика.	2	4	8
4	<i>Індивідуальна самостійна робота: ситуаційний аналіз</i>		2	
<i>Частина 2. Професійна та корпоративна етика хімії</i>				
	Тема 1. Професійна етика хімії. Хімія і суспільство. Концепції етико-хімічної спрямованості.	2	4	8
	Тема 2. Концептуальні орієнтири етики хімії.	2	4	8
	Тема 3. Формування іміджу хімії і хіміка. Професійні і корпоративні кодекси хімічного співтовариства	2	6	8
	<i>Підсумкова контрольна робота</i>			2
	ВСЬОГО	14	28	46

Загальний обсяг 90 год., в тому числі:

Лекцій – **14 год.**

Семінари – **28 год.**

Самостійна робота - **46 год.**

Консультацій - **2 год.**

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА:

Основна: (Базова)

1. В. А. Канке. Історія і філософія хімії: Навчальний посібник - М.: НІЯУ МІФІ. - 232 с., 2011
2. *Канке В. А.* Этика ответственности. Теория морали будущего. М.: Логос, 2003; *Его же.* Современная этика. 3-е изд. М.: Омега-Л, 2010.
3. Hyle invites papers for a special issue on Ethics of Chemistry // HYLE – International Journal for Philosophy of Chemistry. 2000. V. 6. No. 2.
4. *Del Re G.* Ethics and science // HYLE – International Journal for Philosophy of Chemistry. 2001. V. 7. No. 2. P. 85–102.
5. *Del Re G.* Ethics and science // HYLE – International Journal for Philosophy of Chemistry. 2001. V. 7. No. 2. С. 91.
6. *Schummer J.* Ethics of chemical synthesis // HYLE – International Journal for Philosophy of Chemistry. 2001. Vol. 7. No. 2. P. 103–124.
7. Ibid. P. 104.
8. Ibid. P. 107.
9. *Laszlo P.* Handling proliferation // HYLE – International Journal for Philosophy of Chemistry. 2001. V. 7. No. 2. P. 125–140.
10. *Bauer H. H.* "Pathological science" is not scientific misconduct (nor is it pathological) // HYLE – International Journal for Philosophy of Chemistry. 2002. V. 8. No. 1. P. 5–20.
11. *Coppola B. P.* The technology transfer dilemma. Preserving morally responsible education in a utilitarian entrepreneurial academic culture // HYLE – International Journal for Philosophy of Chemistry. 2001. V. 7. No. 2. P. 155–167.
12. *Прикладна етика.* Навч. посібник / За наук. ред. Панченко В.І. – К.: «Центр учбової літератури», 2012. – Розділ 4. – С.155-172.
13. *Етика. Естетика.*: навч. посібник. / за наук. ред. Панченко В.І. – К.: «Центр учбової літератури», 2014 – 432 с.

Додаткова.

14. *Джордж Р. Де Т.* Деловая этика / Пер. с англ.. – М.: ИГ «Прогресс»; ИД «РИПОЛ КЛАССИК», 2003. – Глава 8. «Корпорации и нравственность», глава 19 «Международная система бизнеса, ТНК и нравственность»
15. *Апресян Р.Г.* Этика в высшем образовании
<http://www.ethicscenter.ru/ed/apr1.html>